

UNIVERZITET CRNE GORE
FILOLOŠKI FAKULTET
NIKŠIĆ

UNIVERZITET CRNE GORE FILOLOŠKI FAKULTET NIKŠIĆ			
PRIMLJENO: 7.12.2022.			
ORG. JED.	BRJ.	PRILOG	VRIJEDNOST
01	3120		

VIJEĆU FILOLOŠKOG FAKULTETA

Odlukom Filološkog fakulteta na sjednici Vijeća održanoj 6.12.2021., broj. 01-3614 (8.12.2021.) imenovana je Komisija za ocjenu master rada pod nazivom *Indeksni znak u poeziji Mirka Banjevića*, kandidatkinje Radojke Draganić (broj indeksa), Studijski program za crnogorski jezik i južnoslovenske književnosti, smjer – nauka o književnosti, u sljedećem sastavu: doc.dr Olga Vojičić-Komatina (mentor), prof. dr Vesna Vukićević-Janković i prof. dr Draško Došljak.

IZVJEŠTAJ O OCJENI MASTER RADA

Kandidatkinja Radojka Draganić napisala je master rad pod nazivom *Indeksni znak u poeziji Mirka Banjevića* na sedamdeset strana standardnog formata. Rad posjeduje sve neophodne tehničke i sadržinske propozicije propisane za ovakav vid istraživanja. Sažetak je napisan na crnogorskom i engleskom jeziku i upućuje na primarni cilj proučavanja koji se odnosi na pronalaženje elemenata sloja zvučanja u svim zbirkama poezije Mirka Banjevića. Uvodno poglavlje rekonstruiše poetičke koordinate njegovane u vrijeme stasavanja Mirka Banjevića kao mladog poete, a u njemu se, takođe, navode osnovne poetičke karakteristike ovog pjesnika, i to prvenstveno one formirane na pragu stvaralačke biografije, a potom kroz razne etape životnog puta koji se neraskidivo i kohezivno stapao sa lirskim egom njegove poezije, prolazeći evoluciju od aktivističkog ekspresionizma do okrenutosti ka socijalnom, i utapanju u socrealistički prosede baštinjen u južnoslovenskoj književnosti od 1928. godine. Nakon uvodnih razmatranja, kandidatkinja je sistematično oblikovala poglavlje pod nazivom *Mjesto Mirka Banjevića u crnogorskoj književnosti*, gdje se temeljno osvrnula na kontekst vremena u kojem je Banjević živio, a koji je upravo uticao i na koncept stvaralačke putanje. Obratila je pažnju na Banjevićev veoma rano izraženi senzibilitet očitovan i kroz politički bunt, neslaganje sa komformizmom buržajske klase i drugih povlašćenih društvenih grupa, a usljed kojeg se formirala lijeva koncepcija njegovih stvaralačkih obrazaca, otpor prema ustaljenostima i pisanja i mišljenja, te pobuna uma i nerebovanje stilskim i jezičkim uzusima proklamovanih tradicijom. Mjesto Mirka Banjevića nije ostalo nezapaženo ni na samom početku njegovog stvaranja, a manifestacije pobuna uma i veoma kreativnog pjesničkog genija, tokom godina su se multiciplirale, poručuje Draganićeva u svom radu.

Poglavlje koje nosi naslov *Pjesnički postupak u djelu Pobune uma, Inicijacija indeksnog znaka*, analitički pristupa upravo Banjevićevom prvom poetskom djelu *Pobune uma*, koje i naslovnom sintagmom prenosi pobunjeničku energiju jednog posve novog stihotvorenja proisteklog iz novog osjećaja i novog doživljaja života. Pobuna uma je i fenomen, pjesnički konotiran i označen u istoimenom djelu, i lajtmotiv koji obilježava ne samo ovu poeziju, već i zbirke poezije koje su nastajale u sljedećim fazama njegovog života. Parola uma koji se buni ekspresionistički je oblikovana, ima tendenciju kolektivnog ulanačavanja i djelovanja na mase, te upravo na fonu

lirskog *ja* koje nadrađa sebe i prelazi u kolektivnu težnju, možemo realizovati istraživačku komponentu koja sadrži ekspresiju i egzaltaciju pjesnika koji osporava, traga i preispituje – upravo su istraživačke komponente koje je Draganićeva sistematizovala kroz pomno analiziranje *auditivne filologije* Banjevićeve poezije. Ciklična organizacija same kompozicije djela *Pobune uma*, prerastanje individualnog lirskog ega u kolektivni (u pojedinim pjesmama), stilske figure koje doprinose preplitanju sloja zvučanja, značenja i simboličkog znaka, oporavanje tradicionalnih načina pisanja i formiranje inkongruentnog stila, retorska pitanja koja doprinose desakralizaciji svih vrijednosti koje urušavaju čovječnost (negacija Boga, između ostalog), jesu veoma izražene osobenosti poetskog idiolekta Mirka Banjevića za koje je Draganićeva konstatovala da pripadaju korpusu indeksnog znaka.

Paralingvistička komunikacija Banjevićeve međuratne poezije, Ekspresionistički elementi, poglavlje je koje dobro uključe i analizu, te potom i sintezu svih aspekata neverbalne komunikacije (sa akcentom na paralingvističku komunikaciju), kao doprinos rezultatima predloženim u samom naslovu master rada. Predstavljajući ekspresionizam kao pravac avantgardne stilske formacije koji posjeduje svoje stvaralačke faze očitovane kroz aktivizam lirskog ega, te kosmizam i okrenutost ka oniričkom u određenim segmentima postojanja (osobito u južnoslovenskoj književnosti preko S. Vinavera, M. Crnjanskog, M. Nastasijevića i dr.), kandidatkinja je primijenila i markirala sve relevantne elemente tog pravca na poeziju Mirka Banjevića nastajalu u periodu između dva svjetska rata. Onomatopejski zvukovi dati kroz šuštanje lišća i žuborenje vode, te kliktanje, vrištanje, roptanje, brektanje, kukanje, cviljenje i napokon i ćutanje predstavljeno kroz različite interpunkcijske znakove, jesu osobine koje kritičar Konstantinović naziva *mucavošću* Banjevićevog jezika, a nadovezujući se na tu konstataciju Draganićeva prezentuje određene metaforičke dimenzije date kroz nedostajući sintaksički materijal. Ćutanje je, takođe, osjećanje lirskog subjekta koje se kompara sa razočarenjem svakidašnjicom, te sumnjom u optimalne vizije budućnosti.

Proučavanje kodova neverbalne komunikacije te njihova kohezija sa slojem značenja, daje se u poglavlju rada pod nazivom *Stapanje indeksnog i ikoničkog znaka u Banjevićevoj poeziji nakon Drugog svjetskog rata*. Ovdje se osobito poklanja pažnja rekonstrukciji već uočenih poetičkih aspiracija i sredstava koje upodobljuje ovaj pjesnik, a koje u poeziji nastaloj nakon Drugog svjetskog rata proširuje i usavršava. Draganićeva posebno naglašava primjenu tehnike indeksnog znaka na teme koje su u to vrijeme aktuelne i koje čini da poezija bude angažovana, visokomimetička, razumljiva narodnim masama, riječju - programska. Opseg tema je proširen u odnosu na korpus poezije koja je stvarana u periodu između dva svjetska rata, što je i razumljivo jer je pjesnik preživio nedaće oba rata, te je i lirski subjekt koji je predstavljen u zbirkama iz tog perioda disperzivniji i raspolučeniji. Sve navedeno je analizirano kroz poglavlja *Tematsko-motivski plan i stilsko-jezičke osobenosti Banjevićevih poema* i *Disperzija lirskog subjekta u Banjevićevoj poeziji*. Interesantno je da Banjević ne napušta model dominacije indeksnog znaka ni u zbirkama koje tada piše, samo se instrumenti indeksnosti značajno proširuju, kao i milje tema koje su sada i socijalnog, vrlo često ekonomskog, društveno angažovanog karaktera. Sve pomenute značajke Draganićeva je analizirala u prethodno pomenutim poglavljima.

Funkcija fabularizacije u Banjevićevoj poeziji jeste poglavlje koje predstavlja sumarnu postupku fabularizacije, i to od početka pjesnikovog stvaranja pa do njegovog poslednjeg djela, budući da je to stihološki manevar koji ga je pratio u cjelokupnom stvaranju, kako ističe kandidatkinja Draganić. Iako porijeklom pripada drugom književnom rodu, fabularizacija je našla mjesta u Banjevićevim stihovima u svojstvu eksplikatorne funkcije, dakle, kao nužni produkt objašnjenja osjećanja lirskog subjekta, tako da je česta situacija u kojoj postoji događaj kao narativni segment i doživljaj kao izrazito lirski element Banjevićeve poezije. Fabularizacija je doživjela procvat u Banjevićevim poemama i upravo u njima je danas nalazimo i proučavamo kao savršenu spregu epskog i lirskog.

U zaključku se daje rekonstrukcija svih navedenih datosti ovog master rada, uz konstataciju da svako Banjevićevo djelo, u većoj ili manjoj mjeri (*Pobune uma*, *Šume*, *Ognjena jutra*, *Zemlja na kamenu*, *Bezdan*, *Sutjeska*, *Do iskapi*, *Roždanici* i dr.), baštini indeksni znak kao osnovno

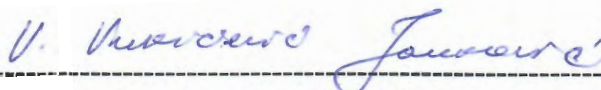
paradigmatsko načelo njegovog stvaranja, i to nezavisno od teme, motivacije ili perioda stvaranja. Zaključujemo da ovaj master rad doprinosi razvoju montenegrstike pružajući svim budućim proučavaocima Banjevićevog djela adekvatne mogućnosti sagledavanja svih osobnosti poetičkog idiolekta ovog pjesnika, a osobito onih koje se odnose i primjenjuju na polje indeksnog znaka.

Komisija predlaže Vijeću Filološkog fakulteta da prihvati Izvještaj o master radu kandidatkinje Radojke Draganić, te da odobri javnu odbranu ovog rada.

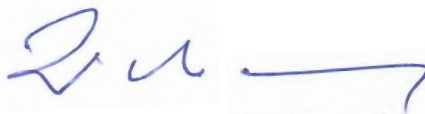
U Nikšiću, 5.12.2022. godine

Doc.dr Olga Vojičić-Komatina

Prof.dr Vesna Vukićević-Janković

Prof.dr Draško Došljak